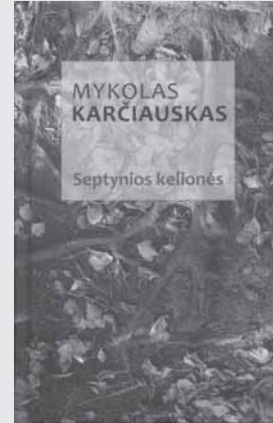

MYKOLAS KARČIAUSKAS. „SEPTYNIOS KELIONĖS“

„Naujasis Mykolo Karčiausko eilėraščių rinkinys „Septynios kelionės“ – kelionė iš tėviškės, kelionės gimtom pakluonėm ar tolimais kalnais, kelionė į Šarnelę, į Kreivojo kalno prakartėlę ar metų viršūnę. Tai ir sielos žingsniai per sunkių laikų dešimtmečius su magišku gaudmolio trupiniu saujoj, kurio realybe ar jausmingumu siekiama užkalbėti skaitytoją perkurtais tarmės žodžiais, gimtinių ir tolių vaizdais, netikėtais kalbos atspalviais: net ir svetimybės čia „nekanda“. Ankstesnis skaitytojas užčiuops savotišką gamtos ir žmogaus sielos kuriamą siužetą.“ – Taip trumpai parašyta jos anotacijoje. Pristatydami leidinį žurnalo skaitytojams, spausdiname pluoštą eilėraščių iš skyriaus „Kelionė į Šarnelę“.

Leidinio viršelis. Dailininkė Deimantė Rybakovienė

KELIONĖ Į ŠARNELĘ

VIDUDIENIS. PRIE VYTAUTO MAČERNIO KAPO

Jau liepos nužydės. Aitra sugėlė
Jų ramią vėšą vidury.
Lyg palaužti sparnai paliečia veidą
gėlės,
Ir pajunti, kad nieko saujoj neturi.

Tik savyje girdi kaip vandenyne
Garsus ir žodžių atplaišas keistas.
Toks gaudulys, lyg plėšytų krūtinę
Nežinomas, nematomas – kažkas.

O rankos tiesias, siekia trupinėlio
Gyvenimo randėjančių žaizdų.
Ataidi skausmas lyg padangių mėlis
Ir klieči žemė, sužeista žiedų...

Nenužydės jau niekad... Žemė niekad
Vidudienio ir meilės nepraras.
Ji atmena, kas amžiams lieka
Po jos krauju suvilgyta skara.

RUGIŲ ŽYDĖJIMAS PRIE ŠARNELĖS

1
Aš nesu rugių žydėjimas laukuos,
Eglių skarose ne mano veidas.

Pašilių mėnuliai ir beržynų saulė
Pas mane ateina eglių skarose.

Budi obelys, per baltą vasarą
Atslenka vidunaktis gailus.
Nužydėjęs liepų dūzgesys mane
Pakartoja baltintoj drobulėj.

Aš nesu sodybų kryvuliuojančiuos
keliuos,
Gervių girgždesys ne mano žodžiai...
Pakartoja metai ir seni daiktai
Viešpaties beieškančių kelionę.

Budi stalas, lango stiklo šukė.
Dalgis pradalgėj, grėblys prie uosio,
Priišti kaip dvasios gyvuliai
Priekluonėliuose į šilo pusę.

Aš nesu belaukiantis visų.
Išėjau ir durys užsidarė.
Tik dangaus skliaute aukštai aukštai
matau
Ir mėstau, kodėl tą žvyrynėlį ari,
o beržuos
Giesmė iš pakasynų giminės.

Aš nesu
Nukritusi ant sniego
Brolio ašara bevalė, o karšta.
Aš nesu ir motinos nutolęs
Šauksmas į namus.

Ten sugrįžti niekas man neleis
Ir žydės ne mano obelys, ne mano
Iš prijuostės sėjami senolių
Kapiniuos rugiai.

Vytauto Mačernio tėviškė. Juozo Mickevičiaus nuotraukos fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

2

Aš nesu
Rugių žydėjimas laukuos
Ir nesu parimęs virš arimų,
Priekaiton negrįžęs vakare.
Aš nesu išduotas ir parduotas
Viešpačių, praėjusių žeme.

Ten,
Kur žvyrinėliai nubanguoja tyliai,
Ten, kur prieklonėliai, saulė vakare
Ir senolės veidas,
Motinos tyla pavargus,
Patakėj nugriuvęs kryžius
Į alyvų žydinčias rankas...

Aš esu

Aš esu tenai
Nesutramdomas ir uždraustas kaip
vaisius
Neragautas, karūnuoju žalčio galvą
pragare
Ir meldžiuos, suklypęs po skeveldra,
Neišėjęs niekur...

Aš esu išnykstantis peizažas
Mėnesienos eglių šakose,
Klausimas, vienintelis ir vienas,
Vienišas kaip Lietuva.

PRIETEMOS RUGIUOS

Prie obels laukuos, obels laukinės
kito žvaigždės. Karštas vėjas
žaidė prietemoj rugiuos.
Retkarčiais į žemę krito vaisiai,
nesutilpę po širdim. Šviesėjo,
o tyla įsiskaudėjus slinko viržiais...

Slinko pakelėm, o gedulingos spalvos
supo atsivėrusias gelmes, aidėjo
dar nesuprastos, didingos mintys,
kaito žingsniai ir anapus gaudė
sutemų prakalbinti varpai, pavargę
mirtinai šnekėjosi šešėliai...

Nuojautos pleveno vakaro tylaus,
keisto, tarsi sodas rudenį suklypęs
meldėsi, žaizdas bučiavo lūpos.
Vėl regėjau motinos rankas sausas,
kaip nudžiūvusias perkūnių šakas,
jas senolė renka, nešasi namolei...

Žvilgsniai gęsta ir nutyla vėjas,
mąsto vienas ir ne vienas baisiai
vienumoj,

visą dieną klaidžiojęs, išsižadėjęs,
kaip tie augalėliai, angelais pražydę,
stirsta vakaras ir vakaras žegnojas.

Dar žinau, kad parugės pražydę
vakar buvo, meldė senolė ažuole.
Motina vėl duoną kepė, rantom samstė
žarijas, saulė leidosi kaip gaisras
ar jurginai po seklyčios langu.

MALDAVIMAS IŠ KAPO MERGAITEI, PIEŠIANČIAI ALYVŲ PUOKŠTĖ

Nupiešk alyvų
puokštę man,
mergaite, padėk ant kapo,
jau nužydėjusių...

Tegu jos meldžias
žalžalės, panašios
į neišskridusių
paukščių puokštes.

Procesija eina
atabradais dangaus,
pro langus žiūri
moterys lyg pabėgę
iš varpinių balandžiai.

Tavo rankos tuščios:
be gėlių, be žodžių,
be maldaknygės, tuščias gyvenimas
apleistuos namuos.

Nieko nebus, tik puokštė
tavo spalvotų alyvų
su laimingais žiedais
glausis prie manęs.

SENOLĖS SODAS

Sugrįžk, palaistyk obelis.
Dabar tokia kaitra
žvėrių takais atėjo.
Jurginų žiede,
tu praaugai langus.
Aukščiau – vien tik dangus,
vien pragaras,
žvaigždėm nusėtas.

O liepoms pats darbymetis,
saldžiai žydėdamos
išeina į vienatvę.
Sugrįžk, sakau,

Vytauto Mačernio tėviškėje. Juozo Mickevičiaus
nuotrauka. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

palaistyk obelis,
paliesk ranka
nukritusius vaisius
į kelio dulkes
kaip varganas krūtis
jaunystės ir žydėjimo
skausmu.

Senolė kalbasi
su žvaigždėmis
ir mato, kaip suklypsta
skeveldros nukirsta šaka,
kaip šoka vaisiai, nukrėsti
per vienas kitą,
prieš saulę pateka upelis,
tarytum iriasi per ugnį
luotas šerdis kryptimi,
pavirtęs kūnu ir dvasia.

BALADĖ APIE ŽUVUSĮ POETĄ

Bijau, mane apgaus
ir niekada nebūsiu
Gubernatorium salos.
Prie stalo šilta, o manęs neleidžia
balta kaip drobė žemė
ir prie kapo klevas.
Aš – vaškas, vaškas jūsų rankose.
Jūs lipdot aitvarus, save.
Aš paklusnus, tąsus,
skeveldrų manyje nėra.
Tamsioj gelmėj
viena vienintelė,
į kamuolėlį
kaip gyvatė susirangiusi,
dar tūno paslaptis,
o gal tiesa, kurios nėra.

(Nukelta į 68 p.)

(Atkelta iš 67 p.)

Man sako; jūra tu.
Ir klausia, kada gimiau.
Aš nežinau.
Į krantą gintarą žeriu.
Laivų ir kaulų trupinius beriu.
Esu nežinomas, nematomas,
bet smerkiamas visų,
o mano neapykantos
ir meilės
nieks netramdo.
Visi krante,
bevaliai neregiai, sapnų karaliai,
kur gaivalingos bangos
šaukia grumtis ir laimėt ar žūti,
miršta.

Ir jau neprisikels.
Laimėt ar žūti...

Man sako: kalnas tu.
Paklausia, kada gimiau.
Aš nežinau.
Buvau virš debesų pakilęs,
ieškojau Dievo ir tautos
su dideliu žodynu...
Tik skausms geležies,
tik sprogusių širdžių skeveldros,
tik Munko riksmas tiesiai į mane...
Gal aš tiktai kuprotas medis,
išrautas nelaimingų brolių,
sugrubusiom šaknim einu į kalną?

Gal Dievas slepiasi kalne,
kaip jau ne kartą buvo žemėj,
kai žmonės jį išduodavo
numirt?

Man sako: tu bedugnė
Ir jie ne vienas krenta
į mano gelmę klausdami,
kada gimiau.
Aš nežinau.
Tą baisią naktį
savo pražūties
jau sapnavau,
bet saulė buvo dar žemai
ir ji manęs, negimusio, nematė,
akis primerkus prausėsi
iš smegduobės ištryškusioj
verdenėj.

Man sako: saulė tu.
Ir klausia, kada gimiau.
Aš nežinau.
Gal dar negimęs aš esu?
Klajoju po erdves, po kapinytus
negimusių žmonių, ieškodamas
geriausio metų laiko,
gražiausios moters ir aštriausio plieno...
Mane nukals iš nevilties ar tik iš meilės,
kaip saulę kryžkelėj prikals vinim
iš karsto giminės.

Man sako: tu poetas.
Klausia, kada gimiau.

Aš nežinau.
Skeveldra vakar užmušė mane,
o jūs nenorit atgimdyti,
išjausti iš linų baltųjų,
iškalti iš akmens,
išdrožt iš ažuolo
kaip iš širdies, iš šerdies,
atminties,
tikėjimo,
iš dulkių vieškelio prikelt...

Ar praregėsite kada?

Aš klaidžioju tarp jūsų kaip šešėlis,
tiesa,
kurią apginti reikia,
kad būtų nugalėtojas teisus.

O gubernatoriaus vieta,
nelaimėi mano,
dar laisva,
dar laikrodžiai
apklausinėja laiką
Žemaitijoj.
Kada
ir kaip
palaidosit mane
pusiaukelėj
tarp kryžiaus ir dangaus
pusiaukelėj
tarp medžio
ir gandralizdžio.

Šarnelės apylinkės. Juozoo Mickevičiaus nuotraukos fotoreprodukcija iš RKIC archyvo